

آموزه های ماه خدا

شصت و چهارمین شماره مجله مسجد در ایام پرفیض ماه مبارک رمضان و در آستانه شبهای قدر و ضربت خوردن مولی الموحدين، امیرمؤمنان، مولای متقیان حضرت علی علیه السلام بدست خوانندگان محترم می رسد. ضمن تعزیت و تسلیت شهادت آن حضرت، کلامه نخست این شماره را به ماه مبارک رمضان و فلسفه و آثار روزه داری ویژه کردیم.

از سپیده تاریخ، آدمی روزه داری را بهترین روش برای فرارفتن از آرزوها و خواسته های دنیوی و کسب کمالات روحی و معنوی یافته است. جوامع غیرمسلمان و اقوام پیشین نیز با روزه داری آشنا بوده اند. مصریان باستان، یونانیها، رومیها و چینیهها به دلایل مختلف روزه می داشته اند. یونانیان، مزایای روزه داری را از مصریان باستان آموختند. آنان پیش از درگیر شدن در جنگ روزه می گرفتند. رومیان بهنگام یورش بیگانگان به روزه روی می آوردند. آنان معتقد بودند که روزه داری به آنان صبر و استقامت می آموزد؛ دو پیش شرطی که برای چیره شدن بر امیال درونی و مخاطرات بیرونی لازم است. چینیان باستان نیز روزه داری را به افرادی که در شرایط سخت و محنت باری بسر می بردند، توصیه می کردند. برای قرنیا، هندوها و بوداییها نیز به شکل سختتری از روزه داری می پرداختند.

یهودیان و مسیحیان اشکال خاصی از روزه داری را بجا می آوردند. حضرت موسی علیه السلام، در کوه سینا چهل روز را روزه داشت. در این برهه بود که مسئولیتهای عظیم یادشده در ده فرمان به دوش وی گذاشته شد. در تورات به وی امر شده بود که دهمین روز از ماه هفتم و نهمین روز از ماه هشتم را روزه بدارد. یهودیان در ایام غم و سوگ و خطر روزه می داشتند و امروزه نیز به مناسبت سقوط اورشلیم بدست نبوچادنزار دوم (۶۰۵ - ۵۶۲ ق.م) یک هفته روزه می گیرند. همچنین عیسی مسیح علیه السلام و حواریون وی چهل روزی را که حضرت موسی روزه دار بود، روزه می گرفتند.

روزه داری - که نه تنها بر مسلمانان بلکه در دیگر ادیان الهی نیز واجب شده است - به پرهیز از خوردن و آشامیدن محدود نمی شود. آن چنان که در احادیث نقل شده از امامان معصوم علیهم السلام آمده است، روزه داری یعنی دوری گزیدن از دروغ، ریا، حسد، کبر، و اصولاً هر رفتار و کرداری که نزد پروردگار ناپسند است. روزه داری یعنی مقام بهوش و برحذر بودن از هر آنچه انسان را از یاد خدا باز می دارد و او را ناخشنود می کند. از این رو روزه داری یعنی اجتناب از هر کردار و پندار و گفتاری که آدمی را از یاد خدا غافل می کند. روزه داری یعنی برطرف کردن موانع و فراهم کردن زمینه ذهنی، فکری و جسمی انسان برای اندیشه خدایی، گفتار خدایی و رفتار خدایی.

با توجه به مفهومی که از روزه داری بیان شد، برای ماه مبارک رمضان آداب و اعمالی توصیه شده است که جسم و جان آدمی را برای درک حقایق و پیروی از آنها آماده می کند. در ماه مبارک رمضان بر تلاوت قرآن و تضرع و دعا به پیشگاه باری تعالی بسیار سفارش شده است. تلاوت قرآن، خانه و سراچه دل انسان را روشن می کند، زنگار غفلت و گناه را از قلب آدمی می زداید، و بهجت و لذت و رضایتی را موجب می شود که با فرقت یاران و دوستان، و دشواریها و تلخیهای روزگار از میان نمی رود. تلاوت قرآن، پژواک حضور خدا در قلب مؤمن است که غفلت را می زداید.

تضرع و دعا به درگاه خدای متعال، در واقع قصد و اراده انسان برای رهایی از غفلتها و آلودگیها و یاری جستن از باریتعالی برای نیل به کمالات روحی و معنوی بالاتر است. نیایش موجب خشودوی خدا و جلب رحمت او، آرامش و آسودگی روحی انسان و احساس رضایتمندی وی، و افزایش دانش و بصیرت به قدرت و عظمت خداوند و اظهار فروتنی و کرنش به درگاه اوست. نظر به تأثیر تلاوت قرآن و تضرع و دعا در تربیت معنوی انسان، و هدف خداگونه شدن در روزه داری ماه مبارک رمضان است که ماه رمضان را ماه خدا، ماه قرآن، ماه رحمت، ماه تقوا و ماه دعا نامیده اند.

روزه داری در ماه مبارک رمضان با شرایطی که ذکر شد دارای آثار و نتایج فردی و اجتماعی است. حضرت امام صادق علیه السلام در بیان فلسفه روزه داری، به آگاهی از سختی گرسنگی و تشنگی و شدت فقر و نیازمندی اشاره می فرماید: خداوند متعال روزه را بر مردمان واجب گردانید تا توانگر و ناتوان را برابر قرار دهد. توانگر تا در شرایط امساک و روزه داری قرار نگیرد، درد و رنج ناتوان و مستمند را احساس نمی کند تا بدو رحمت آورد. زیرا او بر هر آنچه که می خواهد تواناست. پس از آثار روزه داری دستگیری توانگران از مستمندان است. در همین راستا می توان به دلایل یا آثار و نتایج دیگری برای روزه داری اشاره کرد.

۱. روزه داری با شرایطی که یاد شد موجب تقرب به خدا و جلب رضا و رحمت و بخشش الهی می شود،
۲. تحمل تشنگی و گرسنگی با یاد و نام خدا تأثیر بسزایی در تحکیم ایمان فرد و سنجش میزان آن دارد،
۳. سخت گیری بر خود با امساک در خوردن و نوشیدن، فهم و درک انسان را از رحمت خداوند تعمیق می کند و ارزش نعمتهای الهی را بیش از پیش بروی آشکار می کند،
۴. پایداری در سختیهای روزه داری، روحیه شکیبایی و صبر در برابر ناملایمات روزگار را در انسان پرورش می دهد،
۵. تحمل سختیهای روزه داری، موجب تقویت روحیه تحمل پذیری در مبارزه با مشکلات و معضلات زندگی و فائق آمدن بر آنها می شود،
۶. تقویت روحیه اعتماد و توکل بر خدا در طول ماه مبارک رمضان در رویارویی با مشکلات زندگی،
۷. چیره شدن بر خواستها و هواهای نفسانی بویژه خودداری از خشم کردن و غضب گرفتن،
۸. پی بردن به ضعف بودن انسان و باز داشتن وی از کبر، غرور، حسد و دیگر صفات خود بینانه و ملایم شدن طبع وی ،
۹. آشکار شدن ضعف و نیاز آدمی به نعمتها و بخششهای الهی و ضرورت شکرگزاری برای بهره مندیا،
۱۰. توجه به بهره مند بودن از رحمت و نعمت خدا و رحم و بخشش آوردن به دیگران در طلب رحمت الهی ،
۱۱. به نظم آمدن و منضبط شدن زندگی در نتیجه رعایت آداب روزه داری ماه رمضان،
۱۲. مقتصدانه تر شدن زندگی بدلیل صرفه جویی در هزینه ها و پرهیز از اسراف و تبذیر،
۱۳. مستحکم کردن تصمیم و اراده انسان در ابعاد روحی ، ذهنی و جسمی که شرط توفیق و کامیابی در زندگی است،
۱۴. بازسازی روحی انسان در جهت تکامل و ارتقای معنوی و نیل به قرب الهی ،
۱۵. پاک شدن جسم انسان از بیماریها و آلودگیها و تأمین بهداشت جسمانی.

این آثار و نتایج چه بسا گوشه ای از دستاوردهای روزه داری ماه مبارک رمضان باشد که هر کس به فراخور حال و توفیق خود بدان نایل می شود. اما این دستاوردها هرچه و هر مقدار که باشد، آنچه حائز اهمیت است، حفظ و نگهداری آنهاست. اندوخته های ماه رمضان را باید در طول سال پاس داشت، در غیر این صورت مصداق آن مثل قرآنی خواهد بود که به پنبه کردن رشته ها پس از رسیدن آنها اشاره دارد. از میان این آثار موارد زیر بویژه یادآوری می شود؛ الف) مراقبت از روتق نمازهای جماعت برپاشده در طول ماه مبارک رمضان، چه از سوی ائمه محترم جماعت و چه از سوی مأمومین محترم. بویژه آن که نمازهای جماعت در ماه رمضان بهترین فرصت برای تبلیغ و ارشاد مردم در طول سال است، ب) حفظ روحیه اجتناب از محرّمات و رعایت تقوا، ج) تداوم به جا آوردن نمازهای مستحبی و روزه های مستحبی، د) تداوم صدقات، ه) مراقبت از تلاوت روزانه قرآن.

الگوی که ما را در حفظ دستاوردهای ماه مبارک رمضان مدد می رساند، شهید همین ماه، مولای متقیان، امیرمؤمنان، حضرت علی بن ابی طالب علیه السلام است. رادمردی که آموزه های ماه مبارک رمضان را در حد اعلای آن محقق ساخت تا بدانجا که روزگار، عدالت وی را تاب نیاورد و او را در محراب مسجد کوفه به شهادت رساند. و هموست که انسانها و وجدانهای بیدار را به یاری مظلومان فرا می خواند. حضور در مراسم گرامیداشت روز قدس مطابق با آخرین جمعه ماه مبارک رمضان را - در حمایت از مبارزه برحق ملت مظلوم فلسطین و محکوم کردن سیاستهای ددمنشانه اسرائیل - بخاطر داشته باشیم. و بدین سان نشان دهیم که صبغه رضانی یافته ایم و آموزه های آن را درک کرده ایم.

سردبیر